
Vergaderjaar 2004–2005 A

29 890 (R 1779)

Verdrag inzake bevordering en wederzijdse bescherming van investeringen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Democratische Volksrepubliek Laos; 's-Gravenhage, 16 mei 2003

Nr. 1 Herdruk¹

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitters van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 november 2004

Ter griffie van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen op 23 november 2004.

De wens dat het verdrag aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal wordt onderworpen kan door of namens één van de Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer te kennen worden gegeven uiterlijk op 24 december 2004.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 2, eerste en tweede lid, en artikel 5, eerste en tweede lid, van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer u hierbij ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen het op 16 mei 2003 te 's-Gravenhage totstandgekomen verdrag inzake bevordering en wederzijdse bescherming van investeringen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Democratische Volksrepubliek Laos (Trb. 2003, 124).

Een toelichtende nota bij dit verdrag treft u eveneens hierbij aan.

De goedkeuring wordt voor het gehele Koninkrijk gevraagd.

Aan de Gouverneurs van de Nederlandse Antillen en van Aruba is verzocht hogergenoemde stukken op 23 november 2004 over te leggen aan de Staten van de Nederlandse Antillen en de Staten van Aruba.

De Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen en van Aruba zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
B. R. Bot

¹ I.v.m. toevoeging van het Rijkswetnummer.

TOELICHTENDE NOTA

Algemeen

Het advies van de Raad van State van het Koninkrijk wordt niet openbaar gemaakt, omdat het zonder meer instemmend luidt (artikel 25a, vijfde lid j° vierde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State).

In deze nota wordt mede namens de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Financiën het op 16 mei 2003 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag inzake bevordering en wederzijdse bescherming van investeringen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Democratische Volksrepubliek Laos toegelicht.

Een verdrag inzake de bevordering en de bescherming van investeringen heeft tot doel investeringen over en weer bescherming te bieden bovenop en ter aanvulling van de bescherming op grond van de wetten en regelingen van de verdragspartijen en onder andere daarmee zulke investeringen te bevorderen.

Het overleg inzake het onderhavige verdrag heeft plaatsgevonden op initiatief van het Koninkrijk der Nederlanden.

Het verdrag, dat nagenoeg geheel overeenkomt met het Nederlandse modelverdrag, garandeert aan investeerders non-discriminatoire behandeling van investeringen door investeerders van de ene verdragspartij op het grondgebied van de andere verdragspartij. Investeerders hebben met betrekking tot hun investering recht op een behandeling die niet slechter is dan de behandeling die investeerders uit het land zelf krijgen (nationale behandeling), alsmede op een behandeling die niet slechter is dan de behandeling die aan investeerders uit derde landen wordt gegeven. Investeerders hebben recht op de beste behandeling van deze twee.

Het verdrag voorziet verder onder meer in een vrije transfer van betalingen verband houdend met een investering. Er worden tevens regels gesteld omtrent onteigening van een investering. Eventuele geschillen met overheden van het gastland kunnen door de investeerder aan onpartijdige internationale arbitrage worden onderworpen.

Het verdrag is in de Nederlandse, de Laotiaanse en de Engelse taal gesloten en dit verdrag is het eerste bilaterale verdrag tussen Nederland en Laos.

Het belang van het verdrag

Het belang van het investeringsbeschermingsverdrag voor Nederlandse investeerders is gelegen in het feit dat het verdrag regels bevat die aan hen voor langere tijd zekerheid verschaffen over de behandeling van hun investeringen. Zij hebben in ieder geval recht op de meest gunstige van de behandeling die investeerders van het eigen land of die uit een derde land genieten. De bescherming die het verdrag verder biedt, zoals het recht op vrije transfer en de regels bij onteigening, blijft bestaan ook als de nationale wetgeving gewijzigd zou worden.

Alle investeringsbeschermingsverdragen die het Koninkrijk der Nederlanden sluit, zijn gebaseerd op de Nederlandse modelovereenkomst. Deze is in nauw overleg met het bedrijfsleven ontwikkeld en biedt het bedrijfsleven een toezegging tot bescherming van de investeringen in het andere land. Een investeringsbeschermingsverdrag vormt een kader waar het bedrijfsleven in het buitenland een beroep op kan doen als er bijvoorbeeld een investeringsgeschil is of dreigt.

Economie en bilaterale economische betrekkingen met Laos

Laos is één van de armste landen in de wereld, met een jaarlijks inkomen van ongeveer US \$ 320 per hoofd van de bevolking. 45% van de bevolking leeft onder de armoedegrens. Het land kent sinds 1975 een communistisch één partij systeem.

Vanaf 1986 zijn heel geleidelijk structurele economische hervormingen

gericht op de introductie van een vrije markteconomie doorgevoerd en is een begin gemaakt met het openstellen van de Laotiaanse markt. Sinds het begin van de jaren negentig groeit de economie daardoor. In de periode 1999–2002 groeide het bruto nationaal product (BNP) met ongeveer 6%. In de nabije toekomst is een steeds verder toenemende opening van de economie voor het buitenland onafwendbaar. Dit komt door de afgesproken handelsliberalisatie in het kader van de Associatie van Zuid-oost-aziatische Naties (Association of South East Asian Nations), door de voorbereidingen voor een aanvraag voor lidmaatschap van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) en door betere verbindingen en samenwerking met de buurlanden Vietnam, Thailand en China. Voor de komende jaren lijkt daarom een vergelijkbare economische groei als in de afgelopen drie jaar haalbaar. Het Internationaal Monetair Fonds en de Economist Intelligence Unit achten de volgende fase van hervormingen in de banksector en de industrie moeilijk, omdat er substantiële politieke wil voor nodig is.

De belangrijkste exportproducten van Laos zijn elektriciteit, hout en kleding. Het totaal aan buitenlandse directe investeringen is nog beperkt, maar na de energiesector trekt ook de toeristische sector in toenemende mate investeerders. Thailand en China (US \$ 60 miljoen in 2001–2002) zijn de grootste investeerders. In het algemeen staan investeerders echter nog huiverig tegenover Laos, vooral omdat de lokale rechtspraak in hun ogen niet altijd even onafhankelijk lijkt.

De bilaterale handel tussen Nederland en Laos is (nog) beperkt. De Nederlandse uitvoer naar Laos schommelt sterk. Deze bedroeg in 2001 ruim € 5 miljoen. De uitvoer bestaat vooral uit (kunst)mest, aardolieproducten en uit garens en weefsels. De invoer uit Laos bedroeg in 2002 € 11 miljoen en bestond vooral uit kleding. Nederlandse investeringen van enige omvang in Laos zijn vooralsnog uitgebleven.

Koninkrijkspositie

De regeringen van de Nederlandse Antillen en van Aruba hebben te kennen gegeven medegedling van dit verdrag te wensen. De regering van de Nederlandse Antillen beschouwt Laos als een potentiële markt voor export en dienstverlening door bedrijven in de Nederlandse Antillen. Investeringsbeschermingsverdragen kunnen een stimulans betekenen voor de totstandkoming van buitenlandse investeringen en joint-ventures. De regering van Aruba streeft naar diversificatie van de economie en ziet daarbij het aantrekken van buitenlandse investeringen en het bevorderen van de handelsbetrekkingen van Aruba als belangrijke instrumenten. Het vastleggen van bindende normen inzake de behandeling van de investeringen in een investeringsbeschermingsverdrag wordt gezien als een van de middelen ter verbetering van de concurrentiepositie van Aruba.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 geeft een omschrijving van diverse in het verdrag voorkomende begrippen. De omschrijving van de term investeringen (onderdeel a) is niet limitatief. Het verdrag dekt zowel directe als indirecte investeringen (investeringsgedaan door een in het gastland opgerichte rechtspersoon of door een in een derde land opgerichte rechtspersoon die onder toezicht staat van een onderdaan van de andere verdragspartij) (onderdeel b). De definitie van het grondgebied van de verdragspartijen komt overeen met de definitie uit de Nederlandse standaardtekst voor een investeringsbeschermingsverdrag (onderdeel c).

Artikel 2 bevestigt de bevoegdheid van de verdragspartijen om over de toelating van investeringen te beslissen en om voorwaarden aan investeerders op te leggen.

Artikel 3 gaat over de behandeling die investeringen na toelating op het

grondgebied van de andere partij zullen krijgen. Er wordt voorzien in eerlijke en rechtvaardige behandeling van de investeringen en in een verbod tot het nemen van onredelijke of discriminatoire maatregelen jegens de investeerder. Dit wordt nader gespecificeerd als de meest gunstige van de behandeling die investeringen van eigen onderdanen of die van derde landen genieten. De voordelen die aan onderdanen van derde landen worden gegeven in het kader van een douane-unie, een economische unie, monetaire unie of een vergelijkbare instelling, behoeven niet aan onderdanen van de andere verdragspartij gegeven te worden.

Artikel 4 voorziet met betrekking tot belastingen, heffingen en dergelijke en fiscale voordelen in een behandeling van de investeringen die niet minder gunstig is dan de meest gunstige van de behandeling die investeringen van eigen onderdanen of die van derde landen in gelijke omstandigheden genieten, alsmede in een aantal uitzonderingen op dit beginsel.

Artikel 5 garandeert in het eerste lid, dat alle betalingen die verband houden met een investering kunnen worden overgemaakt in convertibele valuta zonder beperking of vertraging. De opsomming van categorieën betalingen is niet limitatief. Dit artikel garandeert eveneens de vrije transfer van de in artikel 7 bedoelde compensatie voor verliezen als gevolg van bijvoorbeeld oorlog of revolutie. In het tweede lid wordt vastgelegd dat een verdragspartij, voorafgaand aan een overmaking, nakoming van belastingverplichtingen verband houdend met een investering mag eisen, onder voorwaarde dat deze verplichtingen non-discriminatoire zijn en dat zij niet worden gebruikt om de doelstelling van het eerste lid te ondergraven.

Artikel 6 omschrijft de voorwaarden die het onrechtmatig karakter ontnemen aan maatregelen die leiden tot onvrijwillig bezitsverlies van een investering. Er worden waarborgen gegeven voor de betaling van een rechtvaardige en eerlijke schadeloosstelling, waarbij de werkelijke waarde van de getroffen investering bepalend is en waarbij een vertraging in de betaling daarvan tot compensatie leidt. De schadeloosstelling omvat de rente tegen de normale commerciële rentevoet tot de datum van betaling. De concrete vaststelling van het rentepercentage vindt plaats aan de hand van de alsdan geldende commerciële rente in het gastland. Het ligt voor de hand dat het recht op rentevergoeding ingaat op het moment dat de investeerder recht heeft op betaling van zijn compensatie in verband met onteigening. Mocht daar een geschil over komen dan beslist de instantie aan wie het geschil wordt voorgelegd.

Artikel 8 bevat de erkenning van subrogatie met het oog op een uitkering wegens niet-commerciële schade uit hoofde van een investeringsverzekering, zoals op grond van de Tijdelijke Regeling herverzekering investeringen 2004.

Artikel 9 behandelt de geschillenbeslechting tussen de investeerder en het gastland, ook wel «diagonale arbitrage» genoemd. De verdragspartijen stemmen er op voorhand mee in dat een geschil op verzoek van een investeerder wordt onderworpen aan internationale arbitrage. Een geschil kan worden voorgelegd aan het Internationale Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen (ICSID), op grond van het op 18 maart 1965 te Washington tot stand gekomen Verdrag inzake de beslechting van geschillen met betrekking tot investeringen tussen Staten en onderdanen van andere Staten (Trb. 1966, 152, laatstelijk Trb. 1994, 126), hierna ICSID-verdrag, wanneer beide verdragsluitende partijen het ICSID-verdrag geratificeerd hebben. Wanneer een van de verdragsluitende partijen geen partij is bij het ICSID-verdrag, kan een geschil worden voorgelegd aan ICSID overeenkomstig de Regels betreffende de Aanvullende Voorziening voor de toepassing van conciliatie-, arbitrage- en onderzoeksprocedures (Trb. 1981, 191). Laos heeft op dit moment het ICSID-verdrag nog niet geratificeerd, het Koninkrijk der Nederlanden heeft dat wel gedaan.

Rechtspersonen, die onderdanen zijn van een verdragspartij en die voordat het geschil optreedt onder toezicht stonden van een onderdaan van de andere verdragspartij, worden in overeenstemming met artikel 25, tweede lid, onder b, van het ICSID-verdrag beschouwd als onderdaan van de andere verdragspartij.

Artikel 10 bepaalt dat het verdrag ook van toepassing is op investeringen gedaan vóór het tijdstip van inwerkingtreding van het verdrag. Het verdrag is echter niet van toepassing op claims betreffende een investering, welke ontstaan zijn vóór de inwerkingtreding van het verdrag.

Artikel 12 omschrijft de behandeling van een geschil tussen verdragspartijen. De voorzitter van het arbitragetribunaal, bedoeld in dit artikel, moet een onderdaan zijn van een derde land (eerste lid). In het achtste lid is een bepaling opgenomen over de verdeling van de kosten van een procedure onder artikel 12.

Artikel 14 geeft aan dat het verdrag een looptijd heeft van 15 jaar, waarna het stilzwijgend wordt verlengd met periodes van telkens 10 jaar, behoudens opzegging met een termijn van zes maanden. In geval van beëindiging zal een investering die is gedaan vóór de datum van beëindiging nog 15 jaar onder de beschermende werking van het verdrag vallen (derde lid).

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
C. E. G. van Gennip